

YTTRANDE

2021-04-30

Miljödepartementet

103 33 Stockholm

Diarienummer 2020:73

Betänkande SOU 2020:73 Skogsutredning

Sammanfattning:

- Inför ett moratorium för industrikalhyggen, skogsproduktion med monokultur.
- Inled en Skogsutredning med mål att förändra synsätt och inriktning på Svensk skogsvård till att låt Miljömål inom ekosystemens ramar bli norm, Skogsvårdslagen bör underställas Miljöbalken.
- Varje enskilt kalhygge bör vara tillståndspliktigt.
- Låt Biologisk mångfald, bevarande av ekosystem och naturnära plockhyggesbruk utgöra ledstjärna för dagens och morgondagens skogsvård.
- Sveaskog ska vara förebilden i detta arbete och bistå med kunskap.
- Samråd på lika villkor mellan skogsägare och urfolk ska alltid föregå vård av skog.

Svenskt skogsbruk har nått vägs ände.

I dag är varken skogsägare, skogsbolag, miljöorganisationer, klimatforskare urfolk eller det rörliga friluftslivet överens om hur skog i Sverige fortsatt ska brukas. Efter trettio års erfarenhet kan konstateras att det inte fungerar. Skogsbruk har blivit synonymt med slutavverkning och plantering av monokultur. Internationell försäljning av skogsråvara och stora investeringar i gigantiska skogsmaskiner gör avverkning snabb och med få arbetande människor inblandade. Södra Skogsägarna, Mellanskog och Norra skog sätter, tillsammans med statliga Sveaskog, SCA, Bergvik Skog Väst och skog ägd av Svenska kyrkan, prägeln på industriskogshanteringen. Enskilda skogsägares röster har svårt att nå ut, utan de företräds av de stora sammanslutningarna. Allmänhetens allmänrättsliga nyttjande av skogen försvåras eller omöjliggörs genom hur markerna ser ut efter en totalavverkning. Vi menar även att trävarusektorns nuvarande huvudinriktning mot monokulturindustri fortsatt hämmar lokal företagsutveckling med förädling av träprodukter och återvinning av träfibermaterial.

Klimatforskare som menar att skogsvård ska underställas både svenska och internationella Miljömål och mål om Biologisk mångfald företräder inte ekonomiska intressen, därför borde regeringen vid sin samlande bedömning låta deras synpunkter väga tyngre än de rent kommersiella intressena.

Som vi ser det föreslår den mycket omfattande statliga utredningen flera förändringar som stärker kortsiktiga ekonomiska intressen och samtidigt minskar skyddet för biologisk mångfald på flera sätt. Vi fruktar att minskat skydd för nyckelbiotoper och föreslagna stärkta äganderätt kommer att negativt påverka den biologiska mångfalden och på sikt allvarligt riskera allemansrätten. Skogsstyrelsen uppdrag borde förändras till att ge en tydlig rätt att införa sanktioner mot dem som inte följer dagens nationella och internationella mål. När bolag och ägare uppdragas med att ha avverkat skog där tex. rödlistade arter finns skylls ofta på "den mänskliga faktorn". Vi menar att ett brott har begåtts och att vitesföreläggande ska ges. Detta skulle underlättas om Skogsvårdslagen underställdes Miljöbalken. Skogsvårdslagen handlar om pågående markanvändning, en slutavverkning i kalhyggesform är av så ingripande beskaffenhet att den inte kan ses som pågående markanvändning utan bör i varje enskilt fall vara tillståndspliktig och därmed ställas under Miljöbalken.

De stora målkonflikter som finns i dag kan orimligen lösas genom fortsatt lappande och lagande. Det behövs en omstart där klimat, natur, miljö och biologisk mångfald utgör basen i ekonomiska incitament. Ett moratorium för fortsatt monokulturinriktat industriskogsbruk krävs till dess att de nya målen är satta. Under tiden bör endast naturnära plockhyggesbruk medges.

Klimatkliv Skog

Hälften av Sveriges skog ägs av enskilda, en fjärdedel ägs av aktiebolag, en fjärdedelen av staten och andra privata eller allmänna ägare. Äganderätten är likväl som Allemansrätter skyddad i regeringsformen, "frihet under ansvar", så ser maktförhållandena ut i dag. Allemansrätten medger att alla har tillgång till naturen under ansvarstagande för natur och djurliv och med visad hänsyn till markägare och andra besökare.

Ett ekonomiskt ersättningsmarkspaket behöver raskt tas fram för att ge berörda markägarna stöd under omställningstiden vilket bör innefatta både minskad användning av vissa typer av skogsmaskiner, som omställning vid pappersbruk och minskade timmertransporter på vägar. Gröna Kvinnor ser det som nästa stora klimatkliv.

Förebild i Klimatkliv Skog bör Sveaskog vara. Det innebär ett slut på det Sveaskog kallar för "Plantage skog". Det innebär att en helt ny logistik byggs upp, ett naturnära skogsbruk implementeras och kopplas nära regionalpolitisk utveckling av inlandets skogslän. Det innebär också att staten måste förändra kravet på kortsiktig ekonomisk avkastning. Genom att Sveaskog blir förebild underlättas också politikens möjligheter att följa omställningen inom företagande och kostnaderna i omställningsprocessen, på både kort och lång sikt.

Under tiden för moratoriet för "plantageskog" kan anslutning till ILO:s konvention 169 om Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige hinna antas, SOU 1999:25. Det är uppenbart att tidigare och dagens intentioner från riksdag och regering om samråd utifrån lika värde inte räcker. Tvärtom noterar vi ökade intressekonflikter och ökad rasism riktad mot samer. Det är i allra högsta grad en nationell fråga med ett nationellt ansvar och ska inte överlämnas till enskilda samebyar att försöka hävda sin rätt gentemot starka ekonomiska intressen där staten, som 100 procentig ägare av Sveaskog, ofta utgör en av motparterna.

Slutligen:

Skogsutredningen blev klar i november 2020 och kom direkt att starkt kritiseras av Miljörörelsen. Både WWF och Naturskyddsföreningen har varit experter i utredningen, de är positiva till förslag att skydda de fjällnära skogarna, en yta lika stor som Västmanland. Men vill ta bort krav om att sluta inventera nyckelbiotoper. Även förslaget att lägga mer ansvar för vård av skog på ägarna av skogen får tummen ner. Istället lyfter de fram krav på vässad lagstiftning.

Utredningens direktiv vittnar i sig om stora intressekonflikter, det är inte svårt att förstå att kritik kommer från flera håll. Gröna Kvinnor funderar över ordet "rätt till". Att medge fortsatt rätt till att slutaverka skog och förstöra ekosystem innebär en fortsättning på den väg som lett fram till dagens klimatnödläge där producenter och konsumenter fortsatt anser sig ha rätt till att kollektivt smutsa ner luft. Nu krävs helhetslösningar. Målkonflikter ska identifieras liksom mervärden för Sveriges nationella och internationella åtaganden, biologisk mångfald måste både återställas och stärkas.

Gröna Kvinnor är en del av civilsamhället och utnyttjar nu möjligheten att avge synpunkter på Skogsutredningens betänkande.

Vi ser mäns våld mot kvinnor som en del av en patriarkal struktur där även jorden, naturen och miljön anses ska underordna sig. Vi jobbar för jämställda samarbeten, samspel och utveckling där återställande av biologisk mångfald ingår!!! Ewa Larsson

Fotnot

Skogsvårdslag 1979:429

1 § Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls.

Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen.
Lag (2008:662).

Miljöbalk 1998:808

1 § Bestämmelserna i denna balk syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Äganderätten

2 kap 15 § Regeringsformen, Egendomsrätt och Allemansrätt, med tilläggsprotokoll i Europakonventionen.